

**UCHWAŁA NR XXXVI/168/2017
RADY GMINY NIEBORÓW**

z dnia 27 lutego 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
na lata 2017 – 2019**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579, poz. 1948) art. 176 pkt.1 oraz 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575, poz. 1583, poz. 1860, z 2017 r. poz. 60) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017 - 2019 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie powierza się Wójtowi Gminy Nieborów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Tadeusz Koziol

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY NIEBORÓW NA LATA 2017 - 2019

I. Wprowadzenie.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, w szczególności dzieci. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych i nie potrafiących samodzielnie rozwiązać swoich sytuacji kryzysowych. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny, bo to w dezintegracji rodziny tkwi źródło sieroctwa społecznego. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, karalność sądową, przejawy psychopatii, maltretowania oraz znęcanie się nad dzieckiem. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Rodziny dysfunkcyjne wymagają monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną, a także konstruktywnego podejmowania działań na rzecz rodziny, w oparciu o sprecyzowany i realny do zrealizowania plan działania. Praca przedstawicieli służb społecznych z rodziną powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska oraz aktywnością własną rodziny.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017- 2019 jest stworzenie spójnego systemu wspierania dla rodzin borykających się z trudnościami funkcjonalnymi w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w pokonywaniu różnorodnych ograniczeń i trudności.

Zgodnie z art. 178 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z dnia 2016 roku poz.332 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy m. in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. Konsekwencją powyższego przepisu jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w Gminie Nieborów na lata 2017 - 2019. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Podstawa prawna:

- 1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2016 r. poz. 487);
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn.zm.);
- 6) ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016 r. poz. 157);
- 7) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.).

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Nieborów.

Gmina Nieborów składa się z 19 sołectw, szacuje się, że na jej terenie położonych jest 1500 gospodarstw rolnych i działa 341 podmiotów gospodarczych.

Stan ludności wynosi 9443 osoby w tym:

- 1) do lat 18- 1847;
- 2) kobiety do 60 roku życia 2764;
- 3) mężczyźni do 65 roku życia 3096;
- 4) w wieku poprodukcyjnym jest 1736 osób.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Łowiczu na dzień 31.12.2016 r. z terenu Gminy Nieborów zarejestrowane były 288 osób, co stanowiło 11,58% ogółu bezrobotnych. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych było 135 kobiet, prawo do zasiłku posiadało 41 osób, 149 osób to bezrobotni długotrwale pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy, w okresie ostatnich 2 lat 179 osób bezrobotnych było w wieku 18-44 lat.

Coraz większe zróżnicowanie w dochodach naszego społeczeństwa prowadzi i będzie nadal prowadziło do powstawania szerokiego marginesu rodzin słabych socjalnie. W Gminie obserwuje się, że wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej bezrobocie jest jednym z głównych powodów, bo na 159 rodzin, które korzystały z pomocy społecznej w 2016 r. bezrobocie występowało w 73 rodzinach. Inne problemy to: niepełnosprawność, długotrwała choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, jak również bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

Z danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nieborowie wynika, że w okresie od stycznia 2016 r. do grudnia 2016 r. udzielono wsparcia:

- 159 rodzinom - na podstawie ustawy o pomocy społecznej,
- 97 uczniom udzielono pomocy w formie dożywiania w szkole - na podstawie ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania",
- na 582 dzieci wypłacono zasiłek rodzinny - na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych,

- 733 rodziny otrzymały świadczenie wychowawcze Rodzina 500 +,
- na 41 dzieci wypłacono świadczenia na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,

- 60 uczniów otrzymało świadczenia – pomoc materialna dla uczniów na podstawie ustawy o systemie oświaty.

Na terenie Gminy Nieborów znajdują się:

- 2 gimnazja o łącznej ilości dzieci 244,
- 6 szkół podstawowych o łącznej ilości dzieci 576,
- 2 przedszkola o łącznej ilości dzieci 171,
- 4 oddziały przedszkolne o łącznej ilości dzieci 149.

Liczba dzieci korzystających z posiłku w szkołach i przedszkolach wynosi 97.

Tabela 1. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2014 r. – 2016 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w 2014 r.	Liczba rodzin w 2015 r.	Liczba rodzin w 2016 r.
Ubóstwo	104	91	83
Wielodzietność	19	17	15
Bezrobocie	85	80	73
Niepełnosprawność	31	25	23
Długotrwała lub ciężka choroba	26	23	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	22	20	19
Alkoholizm	1	0	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	4	3
Zdarzenie losowe	1	2	0

Źródło: sprawozdania roczne GOPS w Nieborowie

Z informacji przekazanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu wynika, że w 2016 r. w pieczy zastępczej zostało umieszczonych sześcioro dzieci w czterech rodzinach zastępczych pochodzących z terenu Gminy Nieborów. Dostrzega się kryzys w rozwoju moralnym i kulturowym nie tylko

dzieci i młodzieży, ale także wielu rodziców. Związane jest to często z innymi problemami występującymi w rodzinie tj. utrata pracy, brak środków na bieżące utrzymanie, alkoholizm itp.

III. Analiza SWOT dla Gminy Nieborów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> -zabezpieczenie w budżecie gminy środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, -działalność instytucji pracujących na rzecz rodzin, -dobre rozeznanie środowiska lokalnego między innymi przez pracowników pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, -tradycyjne na terenie wiejskim wzajemne wsparcie i pomoc członków rodziny, -świetlice wiejskie i place zabaw w większości sołectw, -dobrze rozwinięta opieka przedszkolna, -doskonalenie umiejętności zawodowych i pogłębienie wiedzy przez pracowników socjalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> -brak wolontariatu, -wysoki poziom bezrobocia, -brak żłobka na terenie gminy, -wzrost liczby zadań zleczanych samorządom gminnym, -utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (m. in. prawnik), -niski poziom wykształcenia osób korzystających z pomocy społecznej, - niewystarczająca oferta i dostęp do zajęć pozalekcyjnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> -zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, -współpraca rodzin dysfunkcyjnych z instytucjami działającymi na rzecz rodziny w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych, - systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów współpracujących z rodziną, - Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, - zatrudnienie asystenta rodziny, 	<ul style="list-style-type: none"> -wzrost kosztów utrzymania rodzin, -rozszerzanie zjawisk patologicznych (przemoc, alkoholizm, agresja, wykluczenie społeczne), -zaniechanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”, -ubożenie społeczeństwa, -brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, -bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, -brak ośrodków wsparcia dla rodzin na terenie gminy, -coraz bardziej skomplikowane problemy rodzin.

IV Adresaci programu

1. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej:

- 1) rodziny niezaradne życiowo;
- 2) rodziny dotknięte bezrobociem i biedą;
- 3) rodziny dotknięte przemocą;

2. Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia i nie sprawuje należytej opieki.

3. Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

V. Organizacja wsparcia

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organizacjami pomocniczymi tj. policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami oraz organizacjami społecznymi. Stosując ustawę należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 2) powrotu do rodziny;
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego;
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;

- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej.

VI. Wspieranie rodziny:

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania:

- 1) instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny;
- 2) placówek wsparcia dziennego.

Pomoc rodzinie jest udzielana w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.

Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

VII. Cel główny programu:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i skuteczną ochroną dzieci.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie bezpieczeństwa i podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Lp.	Nazwa zadania	Działanie	Wskaźnik	Realizator (instytucja odpowiedzialna za realizację)	Instytucje/organizacje współpracujące przy realizacji	Koszty realizacji (z uwzględnieniem środków własnych na obecny/najbliższy rok jeśli istnieje taka możliwość)	Termin realizacji
1.	Przyznawanie pomocy materialnej z systemów: pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, pomocy finansowej dla osób uprawnionych do alimentów, dodatków mieszkaniowych, pomocy	Diagnozowanie środowisk rodzinnych i udzielenie stosownej pomocy pracy socjalnej	Liczba świadczeń i formy udzielonej pomocy. Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą	GOPS Nieborów	-----		2017-2019

2.	<p>materialnej dla uczniów, liczba rodzin korzystających z karty dużej rodziny</p> <p>Objęcie dożywianiem wszystkich wymagających tego dzieci, w ramach programu rządowego: „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”</p>		Liczba dzieci korzystających z posiłków				
----	---	--	---	--	--	--	--

2. Wspieranie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych.

Lp.	Nazwa zadania	Działanie	Wskaźnik	Realizator (instytucja odpowiedzialna za realizację)	Instytucje/organizacje współpracujące przy realizacji	Koszty realizacji (z uwzględnieniem środków własnych na obecny) najbliższy rok jeśli istnieje taka możliwość	Termin realizacji
1.	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami	Rozpoznawanie środowisk - kierowanie osób uzależnionych na leczenie	Ilość osób skierowanych do GKRPA i psychologa	GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Szkoły, Służba Zdrowia			2017-2019
2.	Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy	Rozpoznawanie środowiska	liczba środowisk objętych procedurą Niebieskiej Karty, liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarne-go	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Szkoła, Służba Zdrowia	-----		2017-2019

3. Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowych.

Lp.	Nazwa zadania	Działanie	Wskaźnik	Realizator (instytucja odpowiedzialna za realizację)	Instytucje/organizacje współpracujące przy realizacji	Koszty realizacji (z uwzględnieniem środków własnych na obecny) najbliższy rok jeśli istnieje taka możliwość	Termin realizacji
1.	Działania pracowników socjalnych	Diagnozowanie środowisk	Liczba wizyt terenowych pracowników socjalnych w środowiskach, Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych dotyczących udzielenia pomocy	GOPS			2017-2019
2.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego	Diagnozowanie środowisk	ilość udzielonych porad, ilość udzielonych porad w związku z konfliktami w rodzinie	GOPS, psycholog	-----		2017-2019

Oczekiwane rezultaty.

1. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
2. Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie.
3. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka.
4. Wzmocnienie funkcji/roli rodziny.

VIII. Monitoring i ewaluacja.

Wójt Gminy Nieborów sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją program i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

Ewaluacja programu odbywać się będzie na podstawie analizy danych ze szkół, policji, zespołu interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, gminnego ośrodka pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i innych podmiotów (ocena realizacji programów, wytwory prac dzieci). Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w cyklach kwartalnych, półrocznych w zależności od charakteru realizowanych przedsięwzięć oraz bezpośrednio w trakcie przygotowywania i realizacji przedsięwzięć programowych, na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji poszczególnych zadań, aktualizacji wywiadów środowiskowych nie rzadziej niż raz na pół roku, sprawozdań rzeczowo – finansowych za okres od 1 stycznia do 30 czerwca i od 1 lipca do 31 grudnia.

Sprawozdanie roczne z realizacji programu za poprzedni rok, przedkładane będzie w terminie do dnia 31 marca każdego roku Radzie Gminy Nieborów.

Koordinatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Nieborów na lata 2017 - 2019 jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nieborowie.

IX. Finansowanie.

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2019 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Nieborów, dotacji oraz dotacji pozyskanych z budżetu państwa.

Dział 855 Rozdział 85508 Rodziny zastępcze na rok 2017 została zaplanowana kwota 29 000,00 zł.

Podsumowanie:

Do realizacji założonych celów w Programie będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny, Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest wywiad środowiskowy, przeprowadzany przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów, a złożonych w Programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa.